

OBNOVLJENI ŽIVOT • GODINA LX • BROJ 2 • ZAGREB 2005.
Tromjesečnik za religioznu kulturu / *Quarterly Journal of Religious Culture*
Osnivač i izdavač: Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove — Zagreb
Founder and Publisher: Institute of Philosophy and Theology SJ — Zagreb, Croatia

Uredničko vijeće / Editorial Board

Borislav DADIĆ (Split), Ivan FUČEK (Rim), Vladimir HORVAT (Zagreb),
Mislav JEŽIĆ (Zagreb), Hrvoje LASIĆ (Zagreb), Anto MIŠIĆ (Zagreb),
Ivan MACAN (Zagreb), Ivica MARTINOVIĆ (Dubrovnik),
Ružica MARTINOVIĆ–VLAHOVIĆ (Sl. Brod), Marko MATIĆ (Zagreb),
Jerko MATOŠ (Beč), Julius OSWALD (München),
Christopher A. SPALATIN (Seoul — Milwaukee), Ema VESELY (Rim)

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Ivan ŠESTAK

Slog

DURIEUX d.o.o., Zagreb

Lektura

Đurđica ČUBRANIĆ — Dobrila ZVONAREK

English Text

Vesna BOROVIĆ

Oprema

Roko BOLANČA

Tisak

Tipotisak, Zagreb

Adresa uredništva i uprave / Administrative and Editorial Office

FTI — Obnovljeni život, 10000 Zagreb, pp 169, Jordanovac 110

Telefon: **385/(0)1 235 4050

Fax: **385/(0)1 235 4049

E–mail: zivot@ffdi.hr

<http://www.ffdi.hr/zivot>

OBNOVLJENI ŽIVOT izlazi četiri puta godišnje

Naklada: 1.500 primjeraka

Cijena pojedinog broja: 30 kn

Godišnja pretplata: 120 kn

Žiro račun: Zagrebačka banka d. d., Zagreb

Filozofsko teološki institut Družbe Isusove — Obnovljeni život

broj 2360000–1400172300

Pretplata za inozemstvo iznosi: 25 eura (za Europu) ili 45 USD (za ostale kontinente),
odnosno protuvrijednost u drugoj valuti. Novac možete slati bankovnim čekom

ili na naš devizni račun: ZAGREBAČKA BANKA d.d.

SWIFT: ZABA HR 2X

70300–. . .–1235672

Molimo obavezno naznačiti: za »Obnovljeni život«

Rukopisi se ne vraćaju.

Časopis se izdaje uz pomoć Ministarstva znanosti i tehnologije RH

OBNOVLJENI ŽIVOT

Časopis za religioznu kulturu

2 2005

Sadržaj

127 MUSA, I., Papinstvo — služba za budućnost čovječanstva

izvorni znanstveni članak

129 VLADIĆ, V., Filozofski ekumenizam Karola Wojtyła
The Philosophical Ecumenism of Karol Wojtyła

151 SENKOVIĆ, Ž., Polis i religija
The Polis and Religion

161 KOPREK, I., Ljudsko dostojanstvo u politici
Human Dignity in Politics

171 MIKLOBUŠEC, V., Drugi dolazak isusovaca u sjevernu
Hrvatsku (I. dio)
The Second Arrival of the Jesuits to Northern Croatia (Part 1)

pregledni članak

195 PRKAČIN, R., Teologija duhovnog života
The Theology of the Spiritual Life

razno

215 LAMERS, S., Temeljne vrijednosti i kršćanske političke stranke

- 225 ŠKVORC, M., Sveti Ignacije i Družba Isusova
237 NAGY, B., »Apostolski Breve« o beatifikaciji bl. Ivana Merza

recenzije

- 243 ŠESTAK, I., Ivan Koplek (ur.), *Religije i novac*
246 HORVAT, V., Miroslav Vanino, *Isusovci i hrvatski narod III*
248 KOS, S., Josip TEMUNOVIĆ (ur.), *Zbornik radova o biskupu Lajči Budanoviću*

Papinstvo — služba za budućnost čovječanstva

Ivica Musa*

Spokojnim odlaskom Ivana Pavla II., velikoga pape, završena je jedna stranica papinstva. Izborom Benedikta XVI. otvorena je jedna druga. Što je zajedničko i jednoj i drugoj? Što uopće povezuje sve te različite stranice žive knjige povijesti papinstva? Institucija drevnog protokola, duhovni autoritet bez usporedbe, utjelovljena kulturna tradicija, sublimirana politička moć? Analitičari će tražiti dovoljan razlog koji je tjednima pokretao mnoštva da se mole za papu dok je bio na samrti, da se od njega opraštaju čekajući u dugim redovima, da pribivaju sprovedu, da s nestrpljenjem očekuju izbor novog pape, da opet pohrle da ga pozdrave kada bude izabran, pa da opet dođu u velikom mnoštvu kada bude inauguriran, pa da opet dođu...

Jesu li ljudi ovoga vremena uistinu dokoni da ubijaju vrijeme okupljajući se učestalo na trgu sv. Petra? Radoznalost i informiranost danas se mogu zadovoljiti i na druge načine. Televizijski prijenosi čak daju bolju sliku svega što se događa. No ljudi ovaj put nisu željeli biti samo promatrači. Oni žele drugačiji kontakt. Ljudi žele biti akteri nekog događaja na drugačiji način; žele sudjelovati. Upravo se ovdje pokazalo jedno od mnogostrukih značenja izraza *communio*. Ljudi žele sudjelovati u životu jednog čovjeka čije je ljudsko i pastirsko djelovanje intenzivno zahvatilo njihove živote. Papin je sprovod stoga i bio znak toga *communio*, želje da se u zajedništvu priopći životna snaga Crkve — koju granice smrti ne mogu umanjiti, već postaje razvidna u novom svjetlu.

Ubi Petrus, ibi Ecclesia — nije to samo drevni izraz umreženosti Petrova nasljednika i vjernog naroda već i naznaka mjesta gdje se na intenzivan način kristalizira jedinstvo i određuje crkvenost tog vjernog puka. Katolici se okupljaju oko Petrova nasljednika u bogatstvu osoba koje donose u zajedništvo, nikako ne kao zbroj duhovno osiromašenih pojedinaca koji traže vođu koji će ih povesti u »svijetlu budućnost«. Pribivanje sprovedu velikog vjerničkog mnoštva nije ni bilo oproštaj od iluzija koje bi pokojnik utjelovljivao — kako je to bio često slučaj pri oproštaju od velikih »lidera« prošloga stoljeća. Nazočnost mnoštva na oproštaju pape Ivana Pavla II. govori o oproštaju od čovjeka, a ne od onoga što je svjedočio. Ono što je svjedočio je upravo privuklo sve koji su došli. Papinstvo ne zapada u ovostrani mesijanizam; ono obećava puno više. Svjedoči o izvornoj snazi ljudskog zajedništva koje ne potire pojedinačno i zasebno kako bi istaklo nešto zajedničko. Mesijanizmi suvremenog doba govore o zajedništvu jednoj podređenoj ideji koja nosi i rješava sve probleme čovjeka.

Zajedništvo simbolično događano na Trgu Sv. Petra govori o inspiraciji koju daje vrhunaravnom snagom proživljena ljudska sudbina, život protekao u služenju autoritetu koji ne treba masu koja ga, izmanipulirana, prividno potvrđuje, već mnoštvo koje želi slijediti svjedoke vrhovnog autoriteta.

* Mr. sc. Ivica Musa, Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb.

Erik Peterson, evangelički teolog obraćen na katolicizam, još 1926. godine će napisati: »Ljudi se ne zanimaju ponajprije za naše školske razlike i osobna uvjerenja — oni i to (rutinski) čine. Ali se oni (prije svega) strastveno interesiraju za svaku dogmu«, te: »Trebali imati hrabrost, opet živjeti u sferi gdje prednjači dogma.« Okupljanja mnoštva u Rimu i posredno posvuda po svijetu daju nadu da se u Crkvi budi hrabrost za življenje u »sferi dogme« — što u današnjem svijetu obezvrijeđenih vrijednota znači okretanje sferi neopozivih vrijednosti koje savjestima današnjice postaju poligon temeljne borbe za opstanak — drevnije od bilo kojih političkih i idejnih artikulacija koje se skrivaju u nametljivom imperativu oslobođanja čovjeka od svih stega. Hrabrost življenja ostvaruje *communio* — zajedništvo potvrđenih pojedinaca okrenutih Središtu, sasvim različito npr. od ideje koja dolazi iz istog korijena, ali čovjeka definira kao što i ime ideje završava — izmom.

Crkva je vođena, a ne zavodena. Upravljanje Crkvom vrši se njenim usredištenjem u odnosu na ono što posreduje. Ona je posrednica onoga što čovječanstvo po sebi nema. U tome je njena temeljna razlika u odnosu na svako drugo ljudsko društvo. Zato ona može i ponuditi nešto drugo upravo u vrijeme kada se čovjekov um zanosi da je sve ponudio na tržištu društvenih ideja i projekata. U vrijeme kada se stalno ističe značenje baze, kada se mišljenju s ulice bez poteškoća pridaje važnost stava suprotnom cijeloj dosadašnjoj tradiciji, kada se pokušava raširiti stav da Crkvu zapravo mogu predstavljati samo oni njeni članovi koji su »razvlašteni«, koji ne sudjeluju u hijerarhiji, oni »odozdo«; upravo događaji posljednjih tjedana tvrdokorno lome uobičajene predodžbe. Taj vladar bez ustavnih ograničenja, nepogrješiv (napomena da se radi samo o pitanjima vjere i morala ne umanjuje konsternaciju suvremenog liberalnog čovjeka), monarh srednjovjekovnog profila itd.; taj vladar i njegova služba izazivaju iznimnu emotivnu atrakciju demokratski kultiviranih ljudi suvremenog doba.

Engleski pisac J. R. R. Tolkien, inače autor *Gospodara prstenova* po kojem je ekranizirana kasnija filmska uspješnica, upitan je li optimističan u svezi s unutar-svjetskom sudbinom čovjeka, napisao je: »Ja sam kršćanin, ustvari rimokatolik, stoga ne očekujem od povijesti da bude nešto drugo doli jedan dugotrajni poraz — mada ona sadrži neke primjere prosjaja konačne pobjede.«

Travanjski rimski događaji su nam snažno govorili o zajedništvu Crkve te o traženju zajedništva i kod ljudi izvan nje. Zaiskrio je u savjestima i srcima postmodernog čovjeka proplamsaj čežnje za ljudskim jedinstvom, za mirom koji zasnivaju dostojanstveni pojedinci i narodi dijeleći zajednički život.

Novi je papa preuzeo službu. Oči svijeta su uprte u njega. Za katolike, pa i mnoge kršćane nije riječ o lažnim nadama, niti o opasnosti zapadanja u euforiju da dolaze neka bolja vremena. Crkva u papinskoj službi pokazuje svoju usidrenost izvan vremena istodobno kormilareći povjerenom joj lađom na brzacima naše nemirne suvremenosti. Papinstvo nije začasna služba; ona je naporan rad na oživotvorenju Učiteljeva naloga galilejskom ribaru, pozvanom da predvodi. I da veže i driješi. Autoritetom koji ribaru mijenja ime, ali ga nipošto ne ostavlja bezimenim. U svakom vremenu ribar ima svoje ime: Ivan Pavao II., Benedikt XVI., ...

Ubi Petrus, ibi Ecclesia — usprkos svemu obratno ne vrijedi.